SVERIGES RIKSDAG

Motion till riksdagen 2026/27:1586

av Robert Andersson Hammarstrand och Amalia Rud Stenlöf (båda S)

Kommunalt veto vid nyetableringar och utökningar av friskolor

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att kommuner bör ha veto vid nyetableringar och utökningar av friskolor och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Den fria etableringen på marknadsskolan medför en rad nackdelar. Ur ett demokratiskt perspektiv behöver det finnas en överensstämmelse mellan ansvar och befogenheter eftersom kommunpolitikerna bär det yttersta ansvaret för skolan. Utan ett kommunalt veto blir det omöjligt att undvika överkapacitet och tomma skolplatser.

Kommunen har det lagstadgade ansvaret att erbjuda skolplats åt alla elever och när en ny friskola etableras i ett område där elevunderlaget redan är fyllt uppstår ett överskott av platser. Detta dränerar kommunernas skolbudgetar. Med en vetorätt minskar risken för överkapacitet och ökade kostnader. Möjligheterna att samplanera behovet av skolplatser med kommunens utveckling ökar. Risken för plötsliga nedläggningar av kommunala skolor minskar. Här visar forskning att fri etableringsrätt ofta leder till ökad skolsegregation, att elever delas upp utifrån bakgrund, och att likvärdigheten i skolsystemet försämras. Ett kommunalt veto skulle vidare skapa möjligheter för ökad dialog och samarbete mellan kommunen och fristående aktörer

kring gemensamma utmaningar, som t.ex. mottagande av nyanlända eller elever i behov av särskilt stöd.

Robert Andersson Hammarstrand (S) *Amalia Rud Stenlöf (S)*